

De hedendaagsche ouderdom.

In Titus 2:1-10 brengt Paulus als het ware het christendom in beeld. Het is direct opvallend, dat hij op een heel andere wijze begint als wij gewoonlijk doen. Bij het beschouwen van den geestelijken toestand der Gemeente kiezen wij ons uitgangspunt meestal in „de hedendaagsche jeugd”. Maar Paulus begint van den anderen kant: hij schrijft breed over „de hedendaagsche ouderdom”, zooals hij die in zijn dagen kende. De apostel trapt niet op de jonge bloemen, hij klopt allereerst tegen den ouden stam. En dat is recht! Als het in de Gemeente niet is zooals het wezen moet, dan mankeert er in de eerste plaats wat bij de ouderen, dan gaat er van hen geen leiding uit, dan gaan zij niet vóór! Het is gemakkelijk ergens uit zijn vredig hoekje te constataren dat het een doode boel is in de Gemeente (meestal gebeurt dat zonder dat er lijkschouwing is gehouden!). Maar die doodigheid, die wij meenen te constataren, is mede een gevolg van onze eigen doodigheid. Paulus begint zijn kerkvisitatie bij de „vaders” in de gemeente van Christus. Immers, inzonderheid van den ouden boom mag verwacht worden dat hij vruchten draagt en dat zijn stam in de aarde wortelt, zoodat hij aan de stormen het hoofd kan bieden. Paulus zegt in de eerste plaats tegen die vaders: weest niet zwak! Als de tijd komt, waarin „de sterke mannen zullen beven”, vernieuwt dan in des Heeren Naam de kracht. Dat gerijpte leven moet ook zijn eigen schoonheid vertoonen, een man op jaren moet niet in een plusfour rondloopen, noch zich in een shirt steken, hij behoort een waardige verschijning te wezen! (Wat iets anders is dan een vertooning!) Paulus die het leven zoo goed kende wist, dat de gevorderde leeftijd de tijd is van het huikje! Zijn zielszorg is ook lichaamszorg, hij zegt: denk er om, broeder, eet niet te veel en drink niet te veel! De izaaks moeten niet door het wildbraad verlokt worden en niet aan het glas verslaafd zijn. (De apostel zou advertenties: iederen dag een glaasje! niet met instemming begroet hebben!). De bejaarde man moet goede vormen hebben, hij moet een heer zijn. In zijn woord moet vastheid wezen, rust, waaruit 't geheiligd geweten spreekt. Wat het godsdienstig leven betreft, helt de ouderdom lichter dan de jeugd naar het ziekelijke over. Daarom zegt Paulus zoo telkens: weest gezond in de leer! Laat de jeugd toch niet door een zekere saaiheid van het geloof worden afgeschrikt; gij, ouden, moet fris en groen zijn. Ja, als het goed is, gaat het ook zoo: hoe ouder dominee, hoe jonger preeken! Er is een ander gevaar, de ervaring maakt iemand licht cynisch, gedisillusionneerd, uitgedoofd. Paulus roept de ouderen toe: blijft warm, blijft medeleven! Wordt geen knorrepotten! Toont dat gij dragen kunt zonder te bezwijken! Ook al hebt gij geen bijzonder ambt, weest allen jeugd-ouderlingen, deputaten van Jezus Christus in den heiligen dienst aan de komende generatie!

Op dezelfde wijze richt de apostel zich tot de oude vrouwen. Hij was niet van de meening, dat vrouwen niet oud worden, dat men het althans zoo niet zegt. Hij zag liever het gerijpte schoon van een veldrijder. Hij schrijft niet: blijft slank en sportief, maar hij vermaant: weest priesters van Gods! Zooals hij heel concreet tot de mannen zeide: eet niet zooveel, broeders! zoo zegt hij resoluut tot de zusters: jullie moet niet roddelen! Gij hebt wat beters te doen, weest catechismeersteressen en leert de jonge zusters de moeilijke kunst van het huishouden, van het christelijk huishouden. Leert ze hun kinderen op te voeden en hun mannen te gehoorzamen. (o, Paulus!). Maar Paulus zegt: dat eischt God, af! De vrouw is de moeder van haar kind, niet de moeder van haar man! En gij man, laat u niet vertroetelen, schaaum u, gij slappe vent! Wees heer des huizes, zooals uw plicht is en uw eere. En laat de vrouw huisvrouw zijn. Zoo — niet door schimpen op de hedendaagsche jeugd — maar door het godzalige voorgaan van den hedendaagschen ouderdom, zal onder den zegen des Heeren het christelijk leven weer in zijn schoonheid praden.

N. B.

Lonkhuyzen in dezen: „Het gaat over zaken, die ons Gereformeerd kerkrecht in zijn hartader aantasten. Het gaat er over, of de meerdere vergaderingen onzer kerken niet meer, als tot nu toe, een afgeleid, opgedragen, saamgebracht, confoederatief gezag hebben — zooals in elke foederatie, zij het hier een foederatie, die niet door willekeur is ontstaan, maar door innerlijken drang der eenheid in Christus en door de leering der Heilige Schrift — dan wel of zij een eigen, oorspronkelijk, primair, ambtelijk gezag, soortgelijk gezag als de kerkeraad bezitten, maar dan een hooger gezag, zoodat zij kerkeraden kunnen afzetten, of in den boezem van kerkeraden of over den kerkeraad heen in een gemeente ambtelijk kunnen optreden, censureren, casseeren, de plaats innemen van den kerke-

men ze ad litteram, dan valt er m.i. over te praten. Vandaar dan ook, dat ik deze van zoo gezaghebbende chr. geref. zijde gegeven verklaring onmiddellijk aangevoeg ten bewijze, dat de deur niet op het nachtslot was geworpen, vooral niet de deur van de conferentie-kamer.

Ik heb dan ook aan ds. Hoeksema in bijzijn der andere conferentieleden gezegd, te vreezen, dat, als hij op in-trekking der drie punten zou blijven staan, er nooit iets van hereeniging komen zou. Wel zag ik — heel in de verte — zulke mogelijkheden, als men maar aanstuurde op een nieuwen aanpak van heel het gemeenegratie-probleem, waarbij dan als vanzelf de drie punten scherper zouden moeten worden gezien, over en weer, en zulke scherpere onderscheiding van begrippen zou, meen ik, op meer dan één punt kunnen aanwijzen, dat men minder ver van elkaar afstond dan velen dachten.

In die overtuiging ben ik versterkt door het aangehooren van ds. Hoeksema's referaat. Daarin zijn door hem dingen opgemerkt, waarvan ik meen te weten, dat meer dan één ze uit zijn mond niet verwacht had. De oorzaken van dat niet-verwachten mogen blijven rusten. Wil men elkaar opnieuw ontmoeten, dan kan er veel tot stand komen. En als dan ook van beide zijden gelet wordt op de bereidverklaring van ds. Hoeksema (die wel zijn collega's zal kunnen bewegen tot eenzelfde gedragslijn) om de perspoeliek op te schorten, zolang men conferent, wie weet, wat dan niet komen kan? *)

Een volgenden keer verder.

K. S.

De Hereeniging Der Christelijke Gereformeerde En Protestantische Gereformeerde Kerken.

I.

Is ze geëischt, mogelijk, wenschelijk?

De onmiddellijke aanleiding tot deze vergadering van enkele leiders der Christelijke en Protestantische Gereformeerde Kerken is ongetwijfeld geweest het verkeer van Dr. K. Schilder onder ons. Zoo nu en dan werd door deze en gene, ook vóór de komst van den Kamper hoogleeraar, wel eens de gedachte geuit, dat het verschil tusschen beide kerkengroepen eigenlijk niet groot, niet fundamenteel genoeg was, om het van elkander gescheiden leven en afzonderlijk bestaan te rechtvaardigen, tot eenige actie kwam het nooit. Het was Dr. Schilder, die in zijne lezingen ten onzent de gedachte uitsprak, niet alleen, maar er ook op aandrong, dat de beide groepen elkander opnieuw moesten zoeken, tot een samenspreking moesten trachten te komen over de punten, die ons uit elkander deden gaan, en, indien mogelijk, weer onder één kerkelijk dak samen te leven. Op de conferentie, die wij, Protestantische Gereformeerde predikanten met den hoogleeraar mochten hebben, was het één der eerste vragen, waarvoor hij ons plaatste, of wij onzerzijds tot zulk een samenspreking gewillig en bereid zouden worden bevinden. En zooals ik reeds in de „Standard Bearer” schreef, sprak men ook van meer dan één zijde in Nederland de hoop uit, dat één der vruchten van Dr. Schilder's reis mocht zijn, dat het tot zulk een hereeniging mocht komen. Ik zeg dus niet teveel, wanneer ik meen te mogen opmerken, dat het vooral op zijn aandrang is geweest, dat enkele der Christelijke Gereformeerde broeders de poging waagden, om een vergadering als deze samen te roepen. En ik wil mijnerzijds waardeering en erkentelijkheid uitspreken voor de uitnodiging, die we ontvingen om deze vergadering bij te wonen.

Intusschen meende ik, dat het van het hoogste gewicht is voor het welslagen van een poging als deze, dat we elkander goed verstaan, en dat eenige voorbereiding voor onze bespreking der verschillende kwesties, die thans of later zullen worden besproken, niet dat wenscht kon geacht worden. Dit is reeds in het algemeen waar. Van alle compromissen ben ik een vijand. Van een oppervlakkige bespreking der kwesties en daarop volgende verzoening en hereeniging is geen heil te verwachten. Grondige bespreking der geschillen is dus elsch. Maar ik meen, dat vooral de omstandigheden, waaronder deze vergadering werd samen geroepen, ons hopen tot voorzichtigheid. In de eerste plaats meen ik, dat de komst van en omgang met Dr. Schilder hier en daar een zekere geestdrift tot openbaring heeft gebracht, die het oordeel van sommigen wel eenigzins heeft beneveld. Straks, wanneer de geachte hoogleeraar weer in Nederland is, komt en bij hem en bij ons het kalmer en nuchterder nadenken, dat onontbeerlijke voorwaarde is voor alle heldere en gezonde beschouwing der dingen. Ik ben van gedachte, dat het niet onmogelijk geacht moet worden, dat er thans ook vreemd vuur op het altaar is. De dingen moeten vooral thans niet in der haast geschieden. In de tweede plaats acht ik het niet onmogelijk, dat onze geachte gast uit Nederland de dingen, die ons scheiden, laat ik maar zeggen in een ander licht ziet dan wij. Als ik mij niet vergis, dan is het zijn oordeel, dat wij een al te zwaren strijd gestreden hebben in 1924 over de kwestie der gemeenegratie, en dat onze geschillen niet ernstig genoeg zijn om ons gescheiden te houden. Voor en aler ik met zulk een oordeel zou kunnen instemmen, zou dit door grondige bespreking duidelijk moeten worden gemaakt. En in deze beschouwing der dingen sta ik niet alleen. In één der laatste nummers van „De (Christelijke Gereformeerde) Wachter” kan men het nog lezen, dat wij, naar het oordeel van den schrijver, een diep zondigen weg bewandelen, en weliswaar niet als heidenen en tollenaars zijn te beschouwen, maar toch slechts dienen te worden behandeld als voorwerpen van vermaning, om ons van onzen boezen weg te bekeeren. Ik behoeft het den broeders hier tegenwoordig zeker niet te verzekeren, dat mijn tegenwoordigheid hier niet moet worden beschouwd als een bewijs van mijn bereidheid om mijzelven te onderwerpen aan een broederlijke vermaning. Ik zeg dit niet uit gemis aan een broederlijken geest. Integendeel verklaar ik mij bereid, tot het

welslagen van deze vergadering, voor het tegenwoordige de grieven, die ik meen te hebben, opzij te zetten en zooveel mogelijk te vergeten, en een vriendschappelijke houding aan te nemen. Maar wel zeg ik dit, om aanstonds mijn meening te kennen te geven en te motiveeren, dat een vergadering als deze dan alleen te rechtvaardigen kan zijn en van haar heil te verwachten is, wanneer ze zich ten doel stelt de kwesties, die ons thans scheiden, grondig te bespreken. Als een inleiding tot zulke een bespreking, alsmede als een verklaring van ons standpunt, mag dit opstel worden beschouwd.

En dan wil ik beginnen met datgene, waarover we het ongetwijfeld allen eens zijn. Allereerst zijn we het zeker allen hierover eens, dat de Kerk van Christus één is. Ze is één lichaam, één in haar Hoofd, Christus Jezus. Onze Heere, één in den Geest, vereenigd in den hand des vredes door het één geloof, evenals er is één God en Vader, Die is boven allen en in allen. Die eenheid moet ook in de Kerk op aarde zooveel mogelijk worden verwerkelijkt en tot openbaring gebracht. Daarom is het ook de heilige en dure roeping van alle geloovigen om die ware eenheid te zoeken met al, wat in hen is. Wat als Kerk van Christus bij elkaar behoort, moet niet gescheiden zijn, nog veel minder in een verhouding van vijandschap leven. Alle verdeeldheid dient te worden vermeden. En wie oorzaak wordt, dat hetgeen waarlijk één is en bij elkaar behoort, toch van elkander wordt gescheurd, zal het oordeel dragen. We zijn het eens met Calvin, die ons leert, dat de Kerk daarom algemeen of Katholiek genoemd wordt, „omdat men geen twee of drie kerken kan verzinnen, zonder Christus te deelen, hetgeen niet mogelijk is”. (Inst. IV, cap. 1, 2.) En we willen onderschrijven het woord van Bavinck: „Wij kunnen ons als Christenen niet diep genoeg verootmoedigen over de scheuring en tweedracht, die alle eeuwen door in de kerk van Christus heeft bestaan; zij is een zonde tegen God, in strijd met de bede van Christus, en veroorzaakt door de duisternis van ons verstand en de liefdeloosheid van ons hart”. (Dogm. IV, 344.)

H. HOEKSEMA.

Geloof en wetenschap.

Onder den verzameltitel „Geloof en Wetenschap” heeft het Algemeen bestuur van de Calvinistische Studenten Beweging enkele referaten en bijbellezingen gepubliceerd, die gehouden zijn op het 21e Calvinistische Studentencongres in Lunteren (Aug. 1938). Een der sprekers, onze medewerker ir. B. ter Brugge, had nog geen gelegenheid, zijn referaat over sociale gerechtigheid in dezen bundel te laten opnemen; en van een anderen spreker, n.l. prof. dr. H. Dooyeweerd, hebben we niet het volledig referaat, doch een met eigen hand geschreven samenvatting van het gesprokene. Zoo vindt men de volgende toespraken: ds. E. Th. v. d. Born, „De verbondsgedachte van het O. T.”, een tweede verhandeling van dezelfde over „de verbondsgedachte van het N. T.”, een referaat van dr. L. W. G. Scholten over „Jezus Christus en het staatkundige leven”, van prof. dr. H. Dooyeweerd over „Geloof en wetenschap” van dr. H. v. d. Leek over „Geloof en wetenschap”, van dr. K. J. Popma, „de Bijbel in ons dagelijksch leven”, en wederom van denzelfden schrijver „de Bijbel en ons gebedsleven”.

Dit boekje is geen eenheid. Een van de referaten met name is in zijn grondgedachten vrijwel over heel de linie in strijd met wat de andere auteurs belijden. Was de discussie opgenomen geweest of zelfs maar in het kort een verslag er van gegeven, de discussie n.l., die in Lunteren gevoerd is, het zou aan de eenheid van deze uitgave ten goede zijn gekomen. Daarom is een geoeffende geest noodig om in dit geschrift de probleemstelling op te merken en te weten, welke stroomingen hier naast elkaar loopen of met elkaar in botsing komen. Toch is de uitgave rijk, omdat er heel wat in staat, dat bijzondere overweging verdient, om inhoud en zeggant. Er zijn hier artikelen, die ons werkelijk verrijken. Wie bestellingen doen wil — ik vermeld dit even wijl de uitgave niet langs den gewonen weg tot ons komt — die kan het boekje krijgen tegen storting van f1,05 op postrekening 208865 ten name: „fiscataat der C.S.B., Groningen” (Hugo de Grootkade 26).

K. S.

Confoederatie, of hiërarchie? (I.)

Is het Gereformeerde kerkverband een confoederatie, of een hiërarchie? Hebben de meerdere vergaderingen een eigen gezag, niet afgeleid van de kerken, maar een rechtstreeks door God haar gegeven gezag over de kerken, om deze zelfstandig te mogen gebieden, over haar kerkeraden en leden zelfstandig censuur te oefenen door schorsing en afzetting?

Zoo vroeg ik in het nummer van 14 April j.l. belangende het kerkrechtelijk geschilpunt, dat tegenwoordig onder ons besproken wordt.

Het geschil gaat er niet over, of de meerdere vergaderingen gezag hebben, noch daarover of de kerk een geestelijke eenheid is, welker eenheid ook zooveel mogelijk institutair tot haar recht moet komen, noch daarover, of Christus alle macht heeft over Zijne kerk, noch daarover, of de macht, die de meerdere vergaderingen hebben, een driefondige is.

En met te poneeren, dat de meerdere vergaderingen gezag hebben, en dat dit gezag gefundeerd moet worden hierop, dat het lichaam van Christus één is, en God een God van orde, en dat hier van drieërlei macht gesproken kan worden, en dat Christus alle gezag over de kerken heeft, raakt men dan ook het eigenlijke geschilpunt niet, en lost men het niet op, maar gaat men er slechts over heen of aan voorbij.

De quaestie is, welke de grond en welke de geaardheid en deels ook welke de omvang of uitgestrektheid zijn van de macht der meerdere vergaderingen.

In zijn brochure *Is het nieuwe kerkrecht een ernstige dwaling?* schrijft Dr. J. van

*) Dr. Kuiper in Kralingsche Kerkbode vraagt, of zoo iets ook in Nederland mogelijk is. De vraag is reeds in ons blad beantwoord; ik moge Dr. K. daarnaar verwijzen.